

Döwürnama / poema

Category: Kitapcy, Poemalar, Sözler
написано kitapcy | 23 января, 2025
Döwürnama / poema DÖWÜRNAMA

I.
Eziz diýar,
Dünýä gelip tapanym,
Gözüm açyp, elim serip toplanym,
Göbegimi seň göwsüňe sapanym,

Çybyk atly seň arkaňda çapanym,
Eziz topragym,
Zeminim,
Bar zatdan ileri görýän ezizim!
Senden alýan ykbalymyň gözbaşyn,
Seni wasp ederin,
goýaryn sarpa
Demim gelip gitse, dik bolsa başym.
Seniň äpetligiňi,
Seniň ägirtligiňi
Kim bilmez ölkäm?!
Sebäbi seň äpet ogullaryň bar,
Bardyr seniň ägirt-ägirt gyzlaryň.
Muňa düşünmedik bolanlar üçin,
Kyn bolandyr tapmak öňki yzlaryn.
Sen bizi ösdüren,
Sen bizi taplan,
Duçar edip zabun,
kyn synaglara
Erksizlikden,
Ejizlikden ömürlük saplan.
Ýöne söýgi diýip, (bu gün duýulýar)
Kalbyna gaplan
gorkyny
Hasaplan
Perzentleriň saňa edýändir sežde.
Başda ynam bilen ädipdik ädim.
Şonda iň belent zat
Lebizdi lebiz!
Bu ýerde,
Soň döredi,
Göze görünmeýän aldawçy perde,
Dilimiz saýraýar joşgundan ýaña,
Ýürekde başga zat.
Başga zat serde.
Olar bir-birine gelenok jebis,
Öňe tarap idip barýanam nebis!

Eziz Diýar,
Gezip çykamak seniň aýlaw ýollarňy,
Synlamak obalaň säherlerini,
Şäherleriňi,
Tebigatyň çitip goýan göllerni
Başartmaz
Syýahat etseňem eger bir egne.
Ýöne bu zatlaryň ählijesini
Ýerleşdirip bolýar şahyr ýüregne.

Bu dünýäde bagtym diýip beslänim,
Her demde islänim,
Halkymyň ykbalyn,
Ýagdaýyn – halyn
Görýärin keşbiňde eziz mekanym,
Jigerim-janym,
Türkmenistanym!
Damjada deňiziň saklanşy ýaly,
Her daban ýeriňde,
Her ädimiňde
Eziz Diýarymyň gözelligi bar,
Watana düşünmäh gönezligi bar.
Käte biz
Hakyky çöl bilen entek duşuşman,
Onuň mazmunyna düşünmän anyk
Hasaplamak ony dowzahyň jaýy –
Hasaplamak ony eýmenç bir duşman,
Elbetde, aýyp.
Bilmän şeýle many çykarsak eger,
Beýle ýalňyşlykdan çalynan şarpyk
Ilki bize deger.
Eýsem,
Müň ýyllyk ojarlaň başyny egseň,
Gyrsaň sazaklary sim tanap bilen,
Çöldäki haýwanlaň göwnüne degseň,
Bu zatlaň öwezini kim dolup biler?
Ähli işiň taşla,

Ýitgilerňi sana...
Belentligi bilen ady rowaç
Ümmülmez çöl,
Çäge deňzi
Adamyň derdinden alyp elheder
Aman diläp elin serýär asmana.
Şoň üçin tiz,
Etmeli alada, düşmeli dowla.
Ol ejiz,
Ol mätäç
Adamlaryň basym etjek goldawna.
Belki,
biz çöllügi gorap bileris,
Ýöne meni biynjalyk edýän zat
Adamlaryň gatnaşygnyň çöllügi.
Eger-de gerimi giňese onuň,
Tebigatda köp zatlaryň,
Soňra ömürylla
Eşitmejek atlaryn
Adamlaň aňynda baky öldügi.
Bu ýitgiň ulusy,
Örän gorkuly,
Biz gorajak bolýas çölüň süňňüni,
Gözel tebigatyň gözel görkünü.
Ýöne saýgaramzok,
Biziň bir-birege
Gazýan gorpuny.
Iň erbet ýeri,
Hut biziň özümüz
özümüz üçin
Juda gorkuly.
Ýok mahaly birek-birege hormat,
Güleňde ýürekden gülmeýän bolsak,
Öz halkyňa, geçmişiňe
Guwanç ýok wagty,
Buýsanç ýok wagty,
Adamyň bahasy gara şaýyka,

Ynsanyň gadryny bilmeýän bolsak,
Edýän zadymyz bir,
Aýdýanymyz başga,
Ondan başga zat ündeýän bolsak,
Kyn bolar, kyn bolar,
Juda kyn bolar.
Goýberlen säwligi bu gün düzetmek.
Duşdan geçen,
Aglap geçen wagtyň yzyndan ýetmek.
Gymmaty ýok ynsan,
Nädip gymmatyny bilsin çägäniň,
Nädip düşünsin ol,
Şorlap sandan çykan ene topraga,
Argynlykdan ýaña,
Agzyndan gaçyrsa iýýän gutabyn,
Bu gün ejir çekse
Aňşyrman hiç harpyn,
Okap bilmän
On ýyl ozal okap çykan kitabyn,
Ol baky hüjümden ömürlük ýadan,
Aýdyp bilmän,
Aýtmaly sözleri tapmadyk nadan,
Topragyň diline düşüp bilermi,
Diňläp düşünmese
"Gökdepe mukamyn"..
Baş günlük şöhrata başyny egen,
Bugarjak bir damja galp sylag üçin
Wyždanyn ezen,
Haramdan ýygnan,
Namysyny satyp.
Karun deý dünýäniň malyňy sygnan
Haramzada üçin
Çekmeli biz bu gün köplerden minnet,
Çüýredi,
poslady,
çökdü,
maýryldy,

Buýsanjyndan guwanjyndan aýryldy,
Bu gün öz-özünden utanýar millet.
Berilmeli bilmi
Hem terbiýäni,
Alynmaly zady alyp bilmedik,
Döwrüň derejesi beýlede dursun,
Öz boýna,
Ör boýna galyp bilmedik,
Öz mukaddes ornun,
Wyždanyn,
borjun,
Asyl öz dünýäsin anyk bilmedik
Nesil
Säwlikleriň, ýalňyslyklaň,
Döresen jebriniň çekýär hemmesin.
Hoş sözlerde halanan,
Beýikdirin öýdüp,
Baýdyryn öýdüp
Tüwmaýak mahaly ýene talanan,
Harlanan,
horlanan,
zorlanan
Watan ykbalyna,
Nesliň ykbalyna,
Haýsy gerçek çuň düşünsin,
Jowransyn?!
Il agasy bolup öňe çykanlar,
Seljermän halaly,
Haýsy zat haram,
Parh goýman hak işmi
Ýa-da ol karam
Diňe öz derdini çekip,
Il derdini bolsa edip owarram.
Hasap edip,
Bu zatlaryň bary berilen ykbal,
Darajyk beýniniň çäginden çykman
Diýdi ol döwülse döwülsin bar zat,

Ýitsin, ýok bolsun,
Owransa owransyn,
Gitsin, ýok bolsun ~
Şeýle pikir öwürüp biler ol hökman.
Sebäp başga zada ýokdur ukyby,
Çünki ýyllar boýy
Şuny öwrenen.
Eger-de beýnisi kiçijik bolsa,
Peýda ýok ullakan,
goçak göwreden.
Zaýalanan bolsa ymgyr giden çöl,
Adamlaň beýnisi zaýadyr başda.
Egee ene toprak şorlaýan bolsa,
Adamlaň beýnisi şorlandyr ilki ~
Bolup bilmez sebäp bir şondan başga.
Geliň, ýeke pursat
Egleneliň,
Garalyň biz, geliň, öz-özümize,
Geçmişi,
geljegj mazaly ýatlap,
Sowallara jogap tapalyň diňe,
Düşünşeliň ilki
Kim biz?
Näme biz?!
Ýetdikkäk biz bu gün haýsy derejä,
Taryh kanunynyň üstünden ätläp,
Gyssanyp,
Gyssalyl juda ösdükmi?
Näme etdik,
Nirä ýetdik,
Soňy ýyllar öwüp beter tizligi,
Has dogrusy ýalan sözläp,
Dogry sözden ýaman gözläp,
Yza tesdikmi?!
Gygyrдыk,
El çarpдыk,
Ör turduk ýene,

Taryha ýazyldy adymyz diýip.
Bäş ýylda ýüz ýyllyk ýoly geçýäris,
Hiç duşman,
Hiç bir güýç
Gowşatmaz okgunly badymyz diýip.
Gygyrdyk ýördük biz,
Diňe gygyrdyk
Eşitmedik hatda öz sesimizi.
Dogrudanam saklap biljek däl eken,
Hiç daşarky duşman
Ýa-da başga güýç
Ejiz ýermiz asla çaklap biljek däl eken,
Asla hiç kim egläp biljek däl bizi,
Togtadyň wagtymyz öz-özümüzizi.
Oýlanmak ukybyn unudyo düýpden,
Çinli görsek süri ýaly ördük biz.
Beýnimizi,
ýüregimizi dörmedik,
Döwletiň kisesin
(döwletiň kisesem özüňki ahyr)
Yhlas bilen,
hyjuw bilen dördük biz.
Balkyldap dursa-da bäbeneklermiz,
Lowurdap dursa-da ähli äýnekler
Kördük biz,
kördük biz,
juda kördük biz.
Batga batyp,
biz beýik,
biz bagtly diýip
Gygyryp ýördük biz, gygyryp ýördük...
Hany ol gerçekler gerdenin gerip
Diňe hakykaty baýdak edinip,
Ajalyň ýüzüne dogry garaýan?
Her deminde il bähbidin araýan,
Aýan bilip,
Halkyň bagty üçin

Duşmanyna ajal ýaly daraýan ~
Hany kl wepaly ärler niredede?!
Altyna däl,
Öz antyna wepaly
Ýigitler bir ýerde ýitip gitdimi,
O gerçekeň yzy baky ýitdimi?..
Wepat boldy olar,
Söweşlerde – graždanlyk urşunda.
Doganyň
Dogana
Ýigrenjinden,
gazabyndan
Guýlan gurşundan.
Aýňalan mahaly halkym azajyk,
Rahat durmuşyň bagtyndan ganyp
Galkynan wagty,
Halkyň başyn çeken gerçek ýigitler
Artdyrjak mahaly oýanan bagty,
Ýaňy özün tutup başlanda ilim
Indi başa
Şol agyr belasy otuz ýediniň!
Soňra jahan urşy,
Saýlama ýigitler gitdi söweşe,
Ol uruş saýlady namardy merdi,
Menuň bu mähriban kiçijik halkym
Uly pida berdi,
Şeýdip artdy,
Öňküdenem has köpeldi oň derdi.
Öňem çöken göwni,
Köp synan göwni
Parahat günleriň eşreti bilen
Düzetmäge ýaňy girişipdik biz.
Indi başymyzdan aýylganç bela ~
Kyrk sekiz...
Beýle betbagtlyk,
Bu giden bela
Biz ýaly halk üçin çökder dälmiä,

Dälmikä şumluk!
Näçe mahal gerek,
Dikeltmek üçin,
Galmak üçin,
Gerçek ýigitleriň ornuny dolup
Aýňalmak üçin...
Biz bolsa gygyrýas
Bar zat ajaýyp,
Ähli zat gowluk!
Kyn zat duşsa dymýas
Ýa geçýäs sowlup.
Biziň telper aňmyzy syndyrýar
Sähelçe çuňluk.
Gowy zat kän,
Gerek däldir oňat zady ýaşyrmak,
Ýöne biz mertlerçe boýun alalyň.
Biz jud ownuk!
Biz juda ejiz!
Bu dertden saplanyp bilmegimiz mümkin,
Halkymyň paýhasyn gursaga guýsak.
Halkyma,
özüňe,
Geljege hem geçmişe
Çäksiz guwanç duýsak,
Buýsansak eger.
Buýsançly baş belent bolýar elmydam,
Goý, bu jümle,
Undulan düşünje
Bu gün bizde oýlandyrsyn köpleri.
Kimligimizi bilmek üçin,
Kesgitlemek üçin öz ornumyzy
Bilmeli taryhy,
Öwrenmeli çuňa gidýän kökleri.
Belent bolup bolmaz
Belet bolmasaň,
Näçe çuňa gitseň,
Başyň belent seň.

Halkymyň taryhyn gözläň uzakdan,
Getirmäň oň doglan wagtyň alkyma.
Onuň guwanjyny eline beriň,
Beriň buýsanjyny eziz halkyma!
Asyrlaryň jümmüşine siňýändir,
Köp gezek urulan,
Kän-kän bogulan...
Ýöne şeýle zady bilmegimiz gerek
Däldir halkym on ýedide dogulan.
Ýitip giden däldir meniň geçmişim,
Eger oň üstüne atanak çeksem,
Günäsini ömür ötüp bolmajak
Eýmenç etmişim.
Halkyň taryhyny dogry ýazmaly,
Munda etmeli дәl birjik-de galplyk.
Özün hormatlaýan her bir adama
Ýañky taryh baky
Bolmaly harplyk.
Düzetmän taryhy hapa el bilen
Diýip:
Bu taýda eýle et,
munda beýle diý,
Şeýdip düzedilse, bolup dur onsoň
"Mejburyn" ýerine
ýöne "meýletin.
Degmedige ömürylla degmedik,
Başga kişä belent başyn egmedik
Halkymyň guwanjy,
Gerçekleri bar.
Halkyň isleginden,
Arzuwdan dörän
Örän belent başly erkekleri bar.
Arzuwny,
islegni,
gahar-gazabyn,
Näzik duýgularyny,
Göwün joşuny,

Beýan eden halkym aýdymda, sazda,
Halyň gölünde
Goýupdyr nusga,
Olaň bary ruhy baýlykdan nyşan.
Köp bolsa-da olaň süňňünde gussa.
Bu gün olar,
Mähriban halkyma uly şöhrat-şan.
Şonuň üçin
Türkmen halky geçmişde
Gedaý bolup,
Gedaý ýaşapdyr diýýän
Taryhçynyň ähli
ähli tohumy
Goýsun gohuny.
Çäkli aňymyza çenli,
Pesligimize çenli
Kiçeldýäris,
peseldýäris halky biz.
Her hili kyn günde ýaşan-da bolsa,
Gedaý bolan däldir asla halkymyz.
(Şu gün şeýle howp abanýar diýeliň,
Gaýtalap ýörmäliň köne galpy biz).
Garaňky tünde,
Gazaply günde
Degmedige degmän,
Çekmän minnetini özünden zoruň,
Başyny egmän,
Garaşyp,
Göreşip
Bu döwürde ýeten
Halkymyň ruhy belentdi öňem,
Belentdir häzir,
Gabahat bor muny görmedik bolmak,
Ertekisin eşdip,
Şygryny diňläp,
Gadymy sazyna jigerňi daglap,
Geçmişi geljege ömürlük baglap,

Gowsuna guwanyp,
Kyn güne aglap,
Halkyň bilen baglamasaň bagryňy,
Çykarma sesiňi.
Döwür geler
Saýlar bu zatlaryň hemmejesini.
Türkmeniň mertlignе şek bolup bilmez,
Eger namart bolsa,
Ýa gorkak bolsa,
Aldym-gaç döwürde birçak gyrlardy,
Soňuna çykarlardy.
Ony soňam köp-köp subut edipdi,
Halkymyň hyzmatyn bitiren nerler.
Bu günem unutmaň,
Unutmaň bize
Oguzhanyň,
Gorkut ataň,
Göroglyň,
Keýmiriň nesli diýerler!
Türkmeniň wepasy hakda taryhda
Kändir kyssa,
Köpler etdi ony diline sena.
Belent mertebeli şalar,
soltanlar.
Bagt bilipdir,
Arkaýyn duýupdyr özüni mydam
Alyp bilse,
Saklap bilse,
Köşgünde türkmeden eger janpena.
Hiç döwür,
Hiç mahal
Biziň halkymyz
Gul bolup şagladan däldir nebsini.
Ölüm howpy abansa-da üstüne
Ýuwdan däldir,
Indem ýuwutmaz lebzini.
Onda bu gün

Baý ülkede
Akylly,
azaphon,
bu dana halkym,
Berjaý edip bileňok öz borjuňy,
Unudýar antyn.
Düşün
Gürrüň bir biderek bezzat hakda däl,
Ýa-da ýol urduran,
Ýa-da öz adyna ysnat getiren
Ile metgi bolan kezzap hakda däl.
Biziň bu gürrüňmiz halkymyz hakda,
Şoň üçin barymyz jogapkär muňa,
Diňe jogap tapmak ýeterlik däldir,
Düşünmek gerek,
Neçün soňky ýyllar çekilen azap
Boldy biderek?!
Bu gün ters çykyp dur edilen hasap.
Halk diýmek nämekä,
Sen,
men,
ol,
biz...
Şolaň ählisiniň agzy bir bolup,
Ýüregi saz bolup,
gopsa bir heňden,
leriň şow bolar,
Ýeňiler kynçylyk çyksa-da öňden.
Ýöne kürsä münen
Kowsa,
kowsa eger wyždanyny ýanyndan,
Açsa arany,
Ilinden,
gününden,
dogduk mekandan,
Mes ýaşaýan ogry,
Garşylyk görmese ýakyn-ýadyndan,

Gaýta oň edýänne guwanyp köpler
Diýse öz içinden şonuňky dogry,
Ogly aldap bilse ene-atasyn,
Halallygyň nämedigin bilmeşe,
Bilmeşe äri,
Bilmeşe gelni,
Dogry söz diýmäge bolmasa miltiň,
Galdyrsa elni,
Goldap däl,
gorkup,
Ulansa bähbide esgeriň bildin...
Bildim,
Bu ýagdaýda gürrüň etmek kyn,
Lebiz hakda,
namys hakda,
ar hakda.
Ýöne sen özüňi bir pursat sakla,
Aýla öz dünýäňe
Aýla sen nazar,
Eger öz dünýäňde tapyp bilseň sen,
Ähli zady boýun almaga mertlik,
Düşünseň nädende gowy boljagna,
Borjuňa,
Gowyny goldap,
Barymyz bir bolup ýok etsek galpy,
Artar öňe barýan hereketimiz,
Sebäbi biz ~
Sen,
men,
ol ~
Birleşip döredýä bu uly HALKY!
Eger-de biz,
Öz-özümüziz
Galkynmasak ýokary,
Başymyzy eger belent tutmasak,
Ýene öwrenilen endige görä
Özümüzizi galplyk bilen gutlasak,

Bolmaz!
Şeýtsek bizi güýlen,
Beýnimizi gatyk ýaly uýadan
Erksizlik,
ejizlik
Başyny bozmaz!
Şu günki talap:
Galkmaly,
Omzamaly öňe tarap.
Azatlygyň ruhuny täzeläp,
Öz-özüňi pida bermäge çenli
Göreşmeli,
Gerek bolsa bolmaly sen çyra-da!
Atalardan galan däbe eýerip,
Bolmaly baýdak,
Bolmaly maýak!
Bu göreşde galmaly däl gyrada
Öz-özüňi aýap,
Janyňy aýap.
Ösüşü tesdiren,
Ynamy ýumran,
Halaldan däl
Mydam haramdan ýygnan,
Doýmaz-dolmaz,
Tapan ähli zadyn bir demde sygnan.
Mesliginden ýaña gözleri ýumlan
Hamyna sygman böwede öwrülen
Myrryhy sow ýoldan,
Galsyn, goý, ýyglap.
Eger-de biz bilen ýaşajak bolsa,
Ýag alan beýnisiň oýatmaly bor.
Hereket etmäge bolar ol mejbur,
Haramlyk bilen ýaşamarsyň kän,
Oň bilen bolmarsyň sen uzak meşhur.
Ýöne bir zady bil,
Unutma sen ýüze çykan ýagdaýy.
Ýigrenç köpelipdir,

Ýigrenç bilen gazap,
Möwç urýar bizde.
Bizdäki ýigrenjiň çägi ýok, çägi
Ondan bedenimiz ganmasa ýagşy.
Bu zäher beýniň, kalbyň
Öýjüginds baky galmasa ýagşy.
Dogry,
Muny düşündirmek juda kyn zat däl,
Ýyllar boýy degnasyna deglen,
Kemsidilen,
Hukugynyň köpi elinden alnan,
Halka hyzmat etmän,
Hyzmatkär eden
Emelliň öňünde dik başy eglen,
Adamlar bu pursat
Çykansoň güneşe,
çykansoň ýaza,
Şol geçen günleri,
Bolan wakalary salansoň ýada
Ýigrenýär ösüşü bökdänleň baryn,
Boş wadalaň,
pöwhe sözleň gullaryn.
Işinde,
durmuşda
Nädogry edensoň dogryny, dürsi.
Eýeläp kürsi
Pozisiýasyn däl-de postuny goran
Her işi düşeniň halyny däl-de
Köp para soran,
Köp ezyet beren
Kezzaplary ýigrenýärler ýürekden,
Taýýar ondan häzir almaga aryn.
Ýigrenilýänler
Juda mynasypdyr muňa müň kerem,
Çekmeli olaryň her biri jeza,
Ýöne bu ýerde bar başga bir bela.
Eger biz gyanyp bilmesek olaň,

Düşen ýagdaýyna,
düşen halyna.
Ejizligiň kökün gyryp bilmesek,
Aňmasak gidenni nebsiň alyna,
Görmesek juda bir akmak bolmadyk,
Adamlaryň köýen,
ýanan ömrüne
Nebsiň agyrmasa,
Jiglemese seniň duýgur ýüregiň,
Onda boýun borsuň,
Barha köp ýaýradar ýigrenç emrini,
Her gün garaşarsyň ähli gazetde
Çykmagyna kän şowhunly makalaň,
Okayansyň hezil edip ony sen,
Okayaň halap ~
Ýöne ýeke gezek oýlandykmykak,
Bu bolan zatlarda barymyz hakly.
Oň üçin bermeli barymyz jogap,
Ýakmaly zehini,
burmaly akly.
Başga zada gyzyp,
Özüimizi ýatlap, şol bada sowap,
Bu gün ýigrenç bilen wyždan öňünde
Günämizi ýuwup,
gazanyas sogap.
Çäksiz söýüp bilýäs
Ýerde-suwda ýaşaýan bar haýwany,
Tokaýlary,
dagy,
derýany,
düzi.
Ýöne aýdyň maňa
Bizi,
hawa bizi
Goramaly kimkä
Eger goramasak öz-özümüzizi?!
Dogry,

Ýigrenmeli,
ýigrenmäge mynasyp,
Ilini, öz bagtyn ogurlan ogry.
Ýöne biz,
hawa biz,
biziň hemmämiz,
Hakyky halk ogly,
Oň eden,
oň etjwk
Ählije zatlary dogry
Diýip,
Saýlapdyk olary belent wezipä.
Diňe oňat sözler aýdyp o hakda,
El çarpyp garşylap,
Ugradýardyk ony juda şowhunly
Mydama iş wagty geçýän ýygnakda.
Dogry sözler aýdylanda bu günem,
Hyjuw bilen batly çalýarys çapak.
Ýöne bolýan zatlar,
Aýdylýan zatlar
Ilki bilen bize bolmaly sapak.
Oýlanyp göreliň,
Çapak çalýan el
Baglymyka beýni
Ýüregmiz bilen,
Täzeden döreýşi opurjak bolýan
El çarpýan bolmasyn biziň bilen deň.
Etmiş eden alar öz jezasyny,
Olaň günäsini gerek däl ýuwmak.
Ýöne yzasyny senem duý,
Ýagdaýy ýürekden sen süzüp geçir.
Jezañ agyrlygna beter guwanmak,
Öz üstüňden özüň gülen ýalydyr,
Bilseň bu-da seniň özüňe ejir.
Bölüp al paýyňy
Bolsabam kejr.
Bu gün başga kişä,

Hem hut özüňe
Öňkülere görä belet bolmaly,
Öňki derejäňi unutmaly-da,
Öňküden päk,
Öňkiňden ýokary, belent bolmaly.
Hiç haçan,
hiç mahal
Bize,
neslimize ýat bolan däldir
Ynsany söýmeklik, ynsanperwerlik,
geliň, oýlanalyň bu zatlar hakda
Has çyndan,
has çuňňur
Ýürekden berlip.
Bolmaly biz borjумыza wepaly,
Has belende galar ýaly,
Has guwanar ýaly indiki nesil.
Biz açyk diýmeli çemeçilere,
Aýaga çolaşyp päsgel berýäne.
Müňküre,
ahmyrla,
ähli göribe
Diýmeli aýgytly ~ siz yza tesiň!
Çekil diýmeli biz
Jebis hatarlara sümüljek bolsa,
Durgunlyk döwründe mes bolan kümsük.
Ýa aýdylan söze mydam baş atyp,
Bu tolkunam geçer diýip garaşýan
Ümsüm...
Entek beýle zatlar bölse-de ünsüň,
Döwrüň talabyndan almaly many.
Düşün, bu gün ýüreginde her kimiň
Çözülýändir Ata Watan ykbaly.
Eziz Türkmenistan,
seniň ogullaň,
Seniň abraýňy, adyňy goldap,
Belent tutup başy, guşap bilini,

Öz paýyny alar,
ornunda durar,
Begendirer şeýdip eziz ilini.
Eger-de biz ejiz bolsak bu pursat,
Galmasak hüjüme dogan bilen deň,
Sagat bolmaz,
Sagdyn bolmaz,
Uly Watanymyzda bu uly beden.
Hiç bir işde,
Hiç göreşde
Heniz dili kelte bolmadyk halkym,
Döwrümiň çagyrsyn baýdak edinip
Galkyn,
Galkyn,
Galkyn!..

II.

Eý, şahyr ýüregim,
Joş, galkyn bu gün!
Täze döwri açýar, gör, halkym bu gün!
Her günü, – sagady göreşden doly,
Halkym dowam edýär
Täze hyjuw bilen,
täze güýç bilen
Taryhyň göwsünde
Sudury tapylan
Şol dogry ýoly!
Säwliklere
Şowsuzlyga
Käte daryksa-da seniň göwrümiň
Bu gün açyk aýdýas,
Edýäris aýan,
Bu anyk talaby meniň döwrümiň,
Bolmaly däl munda janyny aýan.
Yaşamaga ukyplydyr jemgyýet,
Haçan öz derdiňi kesgitlep bilse,

Ýeňip geçip beýnidäki darlygy.
Ýeten derejesin ýagşy anyklap,
Öňe ätläp bilse,
Onda bu bedende ösüş barlygy,
Diýmek,
bu jemgyýet,
ösýär,
berkeýär.
Tutan maksadyna ýetjegi çyndyr,
Onuň tutan işi bolar berkarar.
Eý, şahyr ýüregim,
Guwan sen bu gün.
Ýürekde berç alyp,
duransoň ajan
Ýa pyşyrdap aýdýan ýürek sözlerňi
Diýýäň aç-açan,
Sebäbi bu pursat döwür özgerdi.
Keselmizi,
derdimiziň sebäbin,
Etdik biz aýan.
Beýtsek uly zyýan
Bolar diýip çyny bilen dyzaýan
Az däl bu gün,
Ýöne ýüreklerde galmasyn düwün.
Ýöne öňki ýaly,
Eňen ugrumyza yňyp,
Kellämiz gyzyp,
Bar zada tüflemän
Gowy zada gowy diýeliň ilki,
Erbede erbet,
Bar zadyň üstüne çekmäliň çyzyk.
Süýtde agzy bişip,
Suwy üfleýän
Ýöne men şonda-da aýgytly pursat,
Öwrülşik mahaly
Güýçli-güýçli şahsyýetleň bolmagny
Isleýän.

Olar bu gün edil hatarda ner dek
Götermeli agyr ýüki gerdene.
Taýýar bolmaly ol
Çyn göreşe janyn pida berse-de.
Jud kyn synagdan çekinip durman,
Soň jogap bermeli bolaryn diýip,
Duýup bu pursatyň ruhun doly
Bolmaly gerçek.
Erkek bolmaly,
Bolmaly däl ownuk,
Juda uşak zatlaryň guly.
Halkym ýaly,
Diýar ýaly
Tutan maksadymyz ýaly bolmaly uly.
Her dem,
Sen uly Watanyň adyndan gürläp,
Bolmasaň goçak,
Bolmasaň merdem,
Unutmasaň uşak-düşek kinäni,
Horlanmasaň biraz,
Çekmeseň azap,
Unutmasaň öz hususu kisäni,
Garyndaşlyk,
ilparazlyk
Diýilen zatlarsan bolmasaň azat,
Bu etjek zatlarmyz aşmaz amala,
Biderek zat üçin,
Bolmajak zat üçin,
Bolmajak zat üçin galmalyň basga.
Şu pursay bat alyp galmasak göge
Öňküden has beter batarys batga.
Hemmä aýan zatlar,
Ýöne unudylan ýönekeý zatlar,
Gerek däl bilmäge kän kelle döwmek,
Başga hiç kimki däl,
Biziňki döwlet!
Hemme zat biziňki

Bar zat biziňki,
Muňa dahyly ýok başga hiç kesiň,
Aradaky ähli zatlar aýrylýar,
Biziň bilen döwletimiz baý bolýar,
Ýa düşýär garyp,
çökýär,
maýrylýar.
Biziň bilen döwletimiz berkeýär
Ýa-da çagşayar.
Biz bu gün öňküden asylly bolsak,
Biz bu gün öňküden akyllly bolsak,
Döwletem şeýle.
Döwlet biziň bilen bolýar kuwwatly,
Bolýar rowaç.
Her birimiz bu döwletiň bölegi,
Bir döwletiň bölegi,
Häzirki döwürde kosmosa çykyp,
Ähli syryn bilip ýedi gat ýeriň,
Öwrenip älemi,
Başga-başga ýerden garyndaş gözläp,
Käte iň ýönekeý,
Iň kiçijik zady edip bilemzok,
Ejiz beýnimize zor salma dözmän.
Biziň köpimizde entek entekler
Döwlet möçberinde oýlanmaklyk ýok.
Ojagmyzyň daşy biziň çägimiz,
Ýeriň aýak uýy mellegiň çeti.
Köpüräk goparmak,
Käniräk urmak
Şondan başga ýokdur onuň hiç neti.
Kiçiligi üçin ownukdyr derdi,
Ilparazlyk bilen abraý aljakdyr,
Näumytdyr,
närazydyr
Göýä bar kişide köýen dek ary.
Käbirimiz üçin hut şu pursatda
Oýlansak,

nähili yerlikli eken
Pyragyň birleşmek hakdaky şygry.
Aç-açanlyk döwri,
Aýanlyk döwri,
Ýöne ynsanlykdan,
öz mertebäňden
Haýwlanlaň içine gaçmak diýmek däl.
Ara alyp,
maslahaty jemlemek
Eltmeli däl
Ar alyp masgaralamaga
Garalamaga...
Synpdaş kişiň kalbyn ýaralamaga.
Bäsdeşiňem berer şoň ýaly jogap,
Beýle zada ýeter onuňam gurby,
Bu gün çekinýän yok yersiz hemleden,
Öz ýaragyň ýaly ýaragdan senem
Alarsyň ugry.
Ýöne bular nämäň hatyrasyna
Edilýär,
Nirä sarp edýäris güýç bilen gurby?
Köp kişä iş bolýar pislige eden,
Şular ýaly ownuk zada bulaşyp,
Gyrada galýar
Çynlakaý gürrüň,
Bar kişä bähbitli hakyky jedel.
Agaç barly bolsa başy aşakdyr,
Boş şahalar asman ýüzüni syrýar.
Uly adam uly ädimläp barýar
Güjük oňa däl-de özüne üýrýär.
Bir kiçijik myrryh
Yaşap ýör dünýede,
Göýä onuň ähli zatda ary bar.
Şeýle ýüregi,
Şeýle beýnini,
Göterýän kişide
Ýigrenilýän häsiýetleriň bar bar.

Diñe özün söýüp,
Alada edip,
Nebisi gije-gündiz berensoň buýruk,
Ýygnan zatlaryny,
Ýygşyranlary
Az görer-de diýer
Girime salaýsam dünýäni düýrüp.
Bilmez bu baýlygyň beladygyny,
Bilmez ol
aslyşýan tanapy tanapy çüýrük.
Binamysdyr,
ynam edip bolmaýar,
Beýle kişi bilen ýol sökmek hatar.
Jinnek ýaly bähbit,
Kör köpük üçin,
Öýüni,
ilini,
dosty-ýaryny,
Namysy-aryny
Baryny satar.
Munuň üçin ejir çekmez wyždandan,
Horlamaz ynsap,
Arkaýyn ýatar,
Özün arşdan asar,
Özünden başgany çykarar sandan.
Beýnisi kesellä,
Hiç dilim baranok diri diýmäge,
Döwürdeş diýmäge beýle tetellä.
Biziň bilen bir howadan dem alyp,
Gezip ýörse-de
Diýmäň oňa biziň bilen ekeni
Biz bilen däl indem,
Däldi ol öňem,
Diri jeset,
Öz daşyna özi çolap kepeni,
Bir mahal ölen.
Unudyň siz ony,

Päsgel bermäñ öz ýurduna göçüriň.
Bu günki hüjümde oňa orun ýok,
Şonuň üçin oň adyny öçüriň,
Bolmasyn ol hatarmyzda gury san.
Bolýan ýagdaý hakda
Aýdyp bereýin men ýene bir mysal:
Peşgeş berilmändi oňa dereje,
Hiç bir wezipäni almandy diläp,
Bilimi,
akyly,
ukyby üçin
Has belende çykardylar itekläp.
Şonda sag beýnide kiçijik gurçuk
Döredi,
hiç kimiň gözne ilmedi.
Beýniň eýesi-de bilmedi ony,
Hatda ejesi-de bilmedi ony,
Ýañkyja gurçuk,
kertip kem-kemden
Beýniň ortasyndan etdi çukurjyk.
Soňra gyryp,
gyryp,
gyryp,
Özem ulalyp,
Ulaldyp deşigi işledi gurçuk,
Indi beýniň ýeri durdy hoňkaryp,
Beýniň ornunda
Beýni,
Beýgi iýýän gurçuk otyr hoňkaryp.
Indi giç,
Urunsaňam näçe,
ejir çekseňem
Dolanyp durkuna gelmez ol beýni.
Şeýdip men-menlikden dörän gurçujak
Serreltdi beýgi.
Indi giç,
peýda ýok etseňem puşman,

Hiç haçan unutmañ,
Unutmalyñ biz
Özüñden döreyär iñ uly duşman...
Eger adam
Başarjañ,
bilimli,
akyllly bolup,
Özüne mynasup ulalýan bolsa,
Bu juda gowy.
Ýöne uly adam
Uly wezipesin ulanýan bolsa,
Gaçdygy towy.
Eger sada adam
Abraýnyñ ulalýanna kiçelse,
Ulalýan adyna garap ýygrylsa,
Öz adyny arşa çykarjak bolýan
Ýallakçylañ göni gözüne garap
Ýylgyrsa,
Bilmeýän zadynyñ känligin bilse,
Bilse edilmeli işiñ köplügin,
Düşünse ol öz etmeli zadynyñ
Ondanam köplügin,
Beýle adam bilen çyksa bor bu gün
Aýgytly söweşe geljegimiz üçin.
Ynanyp bor oña,
Bu günki işini goýmaz ol soña.
Bilýän beýle kişä,
Haýsy iş ynansañ
Işlär ol ýürekden eder-de çynyn.
Biperwaýlyk ýatdyr,
Arkaýyn gezmez
Agyrlygy üçin bergi-borjunyñ.
Ýüregi erkine goýmaz beýnini,
Beýni rahatlyk bermez ýürege.
Öz ykbaly,
halkdyr
Diýar ykbaly

Üçin azap çekýän
Ynsanyň beýgi!
Bu gün döwrümüziziň üýtgäniň görüp,
Biziň ählijamiz
Bu gün bir demde
Belende galmaly,
ulalmaly biz.
Ötüp giden ata-babalarymyzyň
Ynamyny,
Gaýrat-gujuryny ulanmaly biz
Döwre laýyk has belende göterip.
Aňymyzyň arryk bolany üçin
Biz juda söýýäris ullakan çini.
Peşgeş berlen ýaly garbap alýarys
Ähli wezipäni,
ähli kürsini.
Ýutjak süňkümüzizi deňap göremzok,
Düşünip,
düşünmän sokýarys burny.
Bilemzok çatjakmy injigiň gurby,
Biziň her birimiz düwdeneklejek
Eger-de boş diýse Taňrynyň orny.
Ençe ýyl geçensoň,
Ynanylan bar iş bolansoň berbat,
Artykmajy bilen alyp hakyny
Etmeli işiňi etmeseň berjaý
Diýseler bir günem kakyp egniňe
Eý, bimar pyýada
Bäriňe eset,
Pursat boldy indi,
Garantgy bolmaňy sen indi bes et.
Tutup kakynyň,
Aljyrap,
derläp.
Unudyp iýenňi,
ähli içenňi
Ýalbaryp ugraýaň,

Gaýrat edäýiň,
Oturaýyn indi pensiýa çenli...
Ýogsam uly-uly wezipelerden
Otdan gorkan ýaly gorkmaly ýaly.
Boýnuňa ýüklenýän jogapkärçilik
Horlamaly seni,
Oýlandyrmaly,
Hut şonuň üçinem ürkmeli ýaly.
Özüňi bu uly synagda synap,
Köp azap çekmeli boljagny bilip
Azar çekmeli,
Ukusyz gijeler janyňy gynap,
Erkinligi işe gurban etmeli,
Ilki bilen göz öňüne gelmeli
Bu agyr wezipäň nämä taýlygy.
Ýöne geň galmaly,
Bizi gyzykdyrýar uly wezipäň
Ýeňil maşyny,
Daşyndan,
içinden gelýän aýlygy.
Biz
Näme üçin ownuk,
Näm üçin ejiz,
Nireden döreýär bu ýowuz kesel?
Onuň emi nirede,
Haýsy ýarag onuň kökünü keser?
Bir kişi,
Bir murtar kişi
Aşyn awy eder ençe bendeleň.
Özi ýaly ýürek bulan gendeleň
Tapyp bir toparyn,
döredip süri,
Bili бүкүк kezzap,
Eňegi çüri,
Ot gorsaýar,
Gybat bilen,
ýalan bilen,

al bilen,
Nejis ýol bilen
Bozup adamlaryň gatnaşygyny,
Gorjaýar,
Gyýbat,
ýalan bilen çişirýär ýürek,
Bu zatda olaryň öz bähbidi bar.
Eger ähli kişi dost, gardaş bolsa,
Syrdaş bolsa,
Olaryň kimligi bilinjek bada.
Ýöne ol ýaşapdy,
ýene-de ýaşar
Beýle pis pygyllar ýene dünýäde.
Olaň ýaşamagna
Biliň,
günäkär däl olaň özleri,
Olar bizi iýip ýaşaýan haýwan.
Olaň ýaşamagny biz üpjün edýäs,
Bu durmuşda bir-birege ynanman...
Hawa, biz ownuk,
Biz juda ownuk,
Millet hakda oýlanmaga güýç tapman,
Kiçijik bähbidiň uçgurna boglup,
Iýýäs bir-birimiz wagşy mahluk dek,
Tanamak kyn boldy namardy,
merdi.
Öz-özümüz gümra,
Garpyşa-garpyşa,
Öwrülip harpyga
Öwrenişýäs başga-başga şarpyga.
Biz duýamzok,
Biz üçin ýat ýaly
Bu uly Diýaryň bu uly derdi!
Biz bu gün täzeçe ýaşajak bolsak,
Boljak bolsak döwrüň mynasyp ogly,
Bize päsgel berer
Köp ýyllaň dowamy

Daşymyzy gurşan daş ýaly gabyk...
Ýene saljak bolýar şol öňki çäge,
Tapmasaň çäre,
Bolar ol seň üçin
Gapagy ýapylman goýulan tabyt.
Öwrülşik pursaty
Diýmeli ýürekden her kim özüne
Bu göreşde är ornuny tutaryn!
Ynan,
her bir kişä,
Çylşyrymlt pursat
Degişlidir örän aýgytly orun.
Jebis hatarlara birleşip bu gün,
Gitmeli edinip ynamy baýdak,
Işden aýra çykmasa bor sözümüz ~
Özüme,
nesillere,
taryha
Bahasyna ýetip bolmajak baýrak.
Sebäbi taryhyň sahypasyna
Halkyň geçen ýoly,
Halkyň ykbaly
Ýazylýar bir gezek,
ýazýaň ömürlük.
Hiç bozup bolanok,
Soň gaýtalap ony ýazyp bolanok,
Ýazyp bolmaz soň zýyňa öwrülip.
Diňle, döwürdeşim,
Gulak as ykjam,
Geldi pursat
Bolmaly halkymyň kesgir ýaragy,
Sarsmaz sütüni.
Eger gerek bolsa ýaryň kükregi
Lowlaýan jigeri göterip göge
Ýagtyltmaly ýoly
Garaňky tüni
Bu gün bu göreşde soňky deme çen,

Soňky öýjügňe çen,
Watanyň,
halkymyň işine berlip,
Göreşmeli,
Ýowuz synag ýaksa-da,
Diňe şondan ýetip bolar geljege,
Diňe şonda ýeteris biz maksada.
Dünýäniň halklarynyň baryny söýýän,
Uzak ülkeleriň gyzyly güllerin,
Garyny söýýän.
Toprak saýlamok men,
Ýer şaryny söýýän,
Ýöne şuny diýýän:
Ahyr gezek galman ýatmaly bolsam,
Ýataýyn men ozal belet ýerimde,
Gatam bolsa toýun,
Kynam bolsa gazmak
Meni eziz ülkäň goýnunda goýuň.
Bitiriň iň soňky haýyşymy siz,
Dileg däl siz üçin ýazýanym üçin
Gazarsyňyz diýýän soňky jaýymy,
Şol jaýy meň size gazmanym üçin,
Bu gün dökdüm ýürekdäki bar zady,
Boşluk duýamok men,
Duýýaryn hoşluk.
Ýigdelen Diýarym,
öz döwrüm bilen
Uraly giň gadam geljege tarap.
Garaýyş üýtgedi,
Üýtgeşik talap,
Nem alsyn,
Dem alsyn
Döwrüň ruhundan
döwrüň sesinden
Bedeniň öýjügi,
onuň her bogny.
Hukuk al özüňden,

Garap gözüňe
Aç-açan diýmäge çekinmän sähel:
Men Watanyň ogly,
Men halkyň ogly!
Nazar salyp gül ülkäme her säher,
Durmuşa,
Bu döwre edýäriň sežde.
Diňe ak arzuw bar,
Diňe umyt bar,
Joşgunly ýürekde,
Buýsançly serde!
Watan, beýgelyärsiň täze gerimden,
Watan, arkaýyn bol perzentleriňden.

Pisunda, 1987 ýyl.

Orazguly ANNAÝEW. Poemalar